

POSTANOWIENIE SĄDU PIERWSZEJ INSTANCJI (pierwsza izba)
z dnia 5 września 2007 r.*

W sprawie T-295/05

Document Security Systems, Inc., z siedzibą w Rochester, stan Nowy Jork (Stany Zjednoczone), reprezentowana przez L. Cohen, H. Sheratona i B. Uphoffa, solicitors, oraz C. Stanbrooka, QC,

strona skarżąca,

przeciwko

Europejskiemu Bankowi Centralnemu (EBC), reprezentowanemu przez C. Zilioli oraz P. Machada, działających w charakterze pełnomocników, wspieranych przez adwokatów E. Garayara Gutiérreza oraz G. de Ulloa y Suelves,

strona pozwana,

mającej za przedmiot skargę o naruszenie wniesioną w celu stwierdzenia, że EBC naruszył prawa skarżącej nadane patentem europejskim oraz skargę o naprawienie szkody poniesionej, jak utrzymuje skarżąca, w wyniku naruszenia patentu,

* Język postępowania: angielski.

SĄD PIERWSZEJ INSTANCJI
WSPÓLNOT EUROPEJSKICH (pierwsza izba),

w składzie: J.D. Cooke, prezes, R. García-Valdecasas i V. Ciucă, sędziowie,
sekretarz: E. Coulon,

wydaje następujące

Postanowienie

Ramy prawne

Przepisy wspólnotowe

- ¹ Artykuł 235 WE stanowi:

„Trybunał Sprawiedliwości jest właściwy do orzekania w sporach dotyczących odszkodowań określonych w art. 288 akapit drugi”.

2 Artykuł 288 akapit drugi i trzeci WE przewiduje:

„W dziedzinie odpowiedzialności pozaumownej Wspólnota powinna naprawić, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw państw członkowskich, szkody wyrządzone przez jej instytucje lub jej pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

Akapit drugi stosuje się na tych samych zasadach do szkód spowodowanych przez [Europejski Bank Centralny] lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji”.

3 Artykuł 35 ust. 3 protokołu ustanawiającego statut Europejskiego Systemu Banków Centralnych i Europejskiego Banku Centralnego załączonego do Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską (Dz.U. 1992, C 191, str. 68, zwanego dalej „statutem EBC”), zrewidowanego i zmienionego, stanowi:

„EBC podlega systemowi odpowiedzialności przewidzianemu w artykule 288 niniejszego traktatu [...]”.

Konwencja o patencie europejskim

4 Konwencja o udzielaniu patentów europejskich z dnia 5 października 1973 r. (zwana również „konwencją o patencie europejskim” lub „konwencją z Monachium”, dalej zwana „KPE”), zmieniona aktem zmieniającym art. 63 KPE z dnia 17 grudnia 1991 r.

oraz decyzjami Rady Administracyjnej Europejskiej Organizacji Patentowej z dnia 21 grudnia 1978 r., 13 grudnia 1994 r., 20 października 1995 r., 5 grudnia 1996 r., 10 grudnia 1998 r. oraz 27 października 2005 r. i zawierająca postanowienia aktu rewidującego KPE z dnia 29 listopada 2000 r. stosowane tymczasowo, jest wielostronnym traktatem międzynarodowym, który nie podlega prawu wspólnotowemu i którego celem jest ustanowienie uproszczonej procedury uzyskania ochrony patentowej w Europie w określonej liczbie krajów. KPE weszła w życie w dniu 7 października 1977 r. i obecnie ratyfikowały ją 32 państwa, w tym wszystkie państwa członkowskie Unii Europejskiej.

- 5 Artykuł 4 KPE ustanowił Europejską Organizację Patentową, której zadaniem jest udzielanie patentów europejskich. Zadanie to wykonywane jest przez jeden z jej organów, a mianowicie Europejski Urząd Patentowy (zwany dalej „Urzędem”).

- 6 Artykuł 2 ust. 2 KPE stanowi, że „[p]atent europejski posiada w każdym umawiającym się państwie, dla którego został udzielony, ten sam skutek i podlega tym samym warunkom co patent krajowy udzielony przez to państwo, chyba że niniejsza konwencja stanowi inaczej”.

- 7 Artykuł 64 KPE przewiduje:

„1. Z zastrzeżeniem postanowień ust. 2 patent europejski od daty publikacji wzmianki o jego udzieleniu przyznaje jego właścicielowi w każdym umawiającym się państwie, w stosunku do którego został udzielony, takie same prawa, jakie przyznawałyby patent krajowy udzielony w tym państwie.

2. Jeżeli przedmiot patentu europejskiego dotyczy sposobu wytwarzania, ochrona przyznana patentem rozciąga się na produkty uzyskane bezpośrednio tym sposobem.

3. Każde naruszenie patentu europejskiego rozpatruje się zgodnie z ustawodawstwem krajowym”.

- 8 KPE zawiera kilka reguł stosowanych we wszystkich umawiających się państwach. Te wspólne reguły dotyczą kryteriów zdolności patentowej (art. 52–57 KPE), podstaw unieważnienia patentu (art. 138 KPE, zob. dalej), a także zakresu i czasu trwania ochrony patentowej (art. 63 KPE, art. 64 ust. 2 KPE i art. 69 KPE).
- 9 Artykuł 138 KPE przewiduje przypadki, w których patent europejski może zostać unieważniony na podstawie prawa umawiającego się państwa ze skutkiem na jego terytorium.

Okoliczności faktyczne leżące u podstaw sporu

- 10 Skarżąca jest spółką prawa amerykańskiego, która w 2004 r. stała się właścicielem patentu europejskiego dotyczącego w szczególności elementów ochrony przed podrabianiem banknotów. Wynalazek autorstwa Ralphi C. Wickers to metoda wytwarzania dokumentów mających ujawniać fałszerstwo w przypadku kopiowania ich za pomocą urządzenia wykorzystującego technologię skanowania.
- 11 R.C. Wicker dokonał zgłoszenia patentowego tej metody wytwarzania w Stanach Zjednoczonych w dniu 18 stycznia 1989 r. W dniu 16 stycznia 1990 r. dokonał europejskiego zgłoszenia patentowego w Urzędzie.

- 12 Europejskie zgłoszenie patentowe R.C. Wickera opublikowane zostało w *Europejskim Biuletynie Patentowym* w dniu 13 listopada 1991 r. Zostało ono odrzucone w dniu 18 lipca 1995 r. z powodu braku poziomu wynalazczego w stosunku do stanu techniki. Odwołanie od tej decyzji zostało wniesione w dniu 5 lutego 1999 r. i jedna z technicznych komisji odwoławczych Urzędu zezwoliła na udzielenia patentu objętego wnioskiem, czego dokonano ostatecznie w dniu 24 listopada 1999 r. pod numerem 0 455 750 B1 i pod nazwą „Metoda wytwarzania niemożliwych do powielania dokumentów” (zwanego dalej „spornym patentem”).
- 13 Skarżąca twierdzi, że sporny patent został zalegalizowany i pozostaje w mocy we Francji, Austrii, Zjednoczonym Królestwie, Niemczech, Belgii, Hiszpanii, Włoszech, Luksemburgu i Niderlandach (zwanym dalej „odnośnymi państwami”). R.C. Wicker wyznaczył bowiem odnośne państwa w chwili dokonywania zgłoszenia spornego patentu. Skarżąca twierdzi, że patent pozostaje w mocy również w Liechtensteinie, Danii, Szwecji i Szwajcarii — państwach znajdujących się poza terytorium, gdzie euro jest walutą oficjalną (strefa euro), które nie wydrukowały banknotów euro i które nie są uwzględnione w skardze.
- 14 W opinii skarżącej sporny patent pozostawał własnością R.C. Wickera, zmarłego w 1997 r., i został przekazany zarządcom masy spadkowej zgodnie z prawem stanu Nowy Jork do czasu, kiedy dokonali oni przeniesienia spornego patentu stronie skarżącej, co nastąpiło w dniu 22 grudnia 2004 r. Przeniesienie obejmowało prawo do podejmowania czynności sądowych i do egzekwowania odszkodowań w odniesieniu do czynów poprzedzających to przeniesienie.
- 15 W opinii skarżącej EBC popełnił trzy czyny naruszające prawa przyznane spornym patentem lub zezwolił na ich popełnienie. Po pierwsze, EBC zaprojektował (lub zlecił zaprojektowanie na swoją rzecz) banknotów euro przy wykorzystaniu metody objętej spornym patentem. Po drugie, EBC zlecił wydrukowanie tych banknotów. Po trzecie, EBC udzielił upoważnienia na ich emisję i wykorzystanie jako legalnej waluty w strefie euro.

Postępowanie

- 16 Pismem złożonym w sekretariacie Sądu w dniu 1 sierpnia 2005 r. skarżąca wniosła niniejszą skargę.
- 17 W skardze tej skarżąca, po pierwsze, wnosi do Sądu o stwierdzenie, że EBC naruszył prawa przyznane spornym patentem przez zaprojektowanie, wydrukowanie i emisję banknotów euro. Po drugie, wnosi do Sądu o przyznanie odszkodowania za poniesioną w swej ocenie szkodę, w formie opłat w wysokości stosownej do nieuczciwych działań EBC.
- 18 W piśmie złożonym w dniu 21 listopada 2005 r. EBC podniósł zarzut niedopuszczalności zgodnie z art. 114 ust. 1 regulaminu Sądu. W dniu 29 grudnia 2005 r. skarżąca złożyła swoje uwagi w przedmiocie tego zarzutu.
- 19 Pismem z dnia 6 kwietnia 2006 r. EBC powiadomił Sąd, że w dniu 23 marca 2006 r. wniósł o unieważnienie spornego patentu we wszystkich odnośnych państwach z wyjątkiem Włoch, gdzie wniesiono o unieważnienie w dniu 27 marca, i Hiszpanii. EBC twierdzi w ramach tych postępowań, iż w jego opinii sporny patent jest nieważny ze względu na to, że w sposób oczywisty wykracza poza przedmiot wcześniejszego zgłoszenia, że wynalazek nie jest nowy i że nie wykazuje poziomu wynalazczego.

- 20 Pismem z dnia 7 lipca 2006 r. EBC powiadomił Sąd, że w dniu 12 maja 2006 r. wniósł o unieważnienie spornego patentu w Hiszpanii.
- 21 W dniu 18 października 2006 r. skarżąca przekazała Sądowi swe uwagi w sprawie dwóch pism EBC dotyczących rzeczonych spraw o unieważnienie. Podnosi ona, że wniesienie skarg o unieważnienie do sądów krajowych nie ma żadnego wpływu na niniejszą skargę i że Sąd winien odrzucić zarzut niedopuszczalności EBC i orzec co do istoty.
- 22 Pismem z dnia 11 kwietnia 2007 r. EBC powiadomił Sąd, że sprawy o unieważnienie wniesione w Zjednoczonym Królestwie i w Niemczech zostały rozstrzygnięte w pierwszej instancji.
- 23 W przedmiocie powództwa o unieważnienie wniesionego w Zjednoczonym Królestwie EBC poinformował, że wyrokiem z dnia 26 marca 2007 r. High Court of Justice (England & Wales), Chancery Division (Patent Court) [wysoki sąd (Anglia i Walia), wydział kanclerski (sąd patentowy), Zjednoczone Królestwo], orzekł, że sporny patent jest nieważny, ponieważ wykracza poza przedmiot wcześniejszego zgłoszenia. EBC powiadomił Sąd, że skarżąca została upoważniona do wniesienia apelacji od tego wyroku do Court of Appeal (England & Wales) [sąd apelacyjny (Anglia i Walia), Zjednoczone Królestwo] i że EBC został upoważniony do wniesienia apelacji wzajemnej.
- 24 W przedmiocie powództwa o unieważnienie wniesionego w Niemczech EBC stwierdził, że wyrokiem z dnia 27 marca 2007 r. Bundespatentgericht (federalny sąd patentowy, Niemcy) orzekł, że sporny patent jest ważny. EBC również powiadomił Sąd o swym zamiarze wniesienia apelacji od tego wyroku.

Żądania stron

25 Skarżąca w swojej skardze wnosi do Sądu o:

- stwierdzenie, że EBC naruszył prawa przyznane spornym patentem;
- zasądzenie od EBC odszkodowania z tytułu naruszenia praw przyznanych spornym patentem, którego kwota ustalona zostanie w późniejszym terminie;
- obciążenie EBC kosztami postępowania.

26 EBC w ramach swego zarzutu niedopuszczalności wnosi do Sądu o:

- uznanie skargi za niedopuszczalną;
- obciążenie skarżącej kosztami postępowania.

27 Skarżąca w swych uwagach w przedmiocie zarzutu niedopuszczalności wnosi do Sądu o:

- oddalenie zarzutu niedopuszczalności;
- uznanie skargi za dopuszczalną;
- wydanie orzeczenia deklaratoryjnego, o które wnosi w skardze.

W przedmiocie skargi o naruszenie patentów

W przedmiocie dopuszczalności

28 Zgodnie z art. 114 § 1 regulaminu jeżeli strona tego zażąda, Sąd może rozstrzygnąć o niedopuszczalności skargi bez rozpoznawania istoty sprawy. Zgodnie z § 3 tego samego artykułu regulaminu jeżeli Sąd nie zadecyduje inaczej, dalsze postępowanie odbywa się ustnie. W niniejszej sprawie Sąd uważa, że na podstawie akt sprawy jest poinformowany w sposób wystarczający i że nie ma potrzeby otwierania procedury ustnej.

29 Zarzut niedopuszczalności podniesiony przez EBC bazuje na trzech zarzutach opartych odpowiednio na: braku legitymacji czynnej, braku właściwości Sądu do rozpoznania niniejszej sprawy i orzekania w niej oraz nieprzestrzeganiu wymogów formalnych skargi.

30 Należy najpierw zbadać zarzut oparty na braku właściwości Sądu.

Argumenty stron

31 EBC stwierdza, że mimo iż skarga oparta jest na art. 235 WE i 288 WE, skarżąca nie wnioskuje wyłącznie o odszkodowanie, lecz zmierza przede wszystkim do ustalenia, że EBC naruszył sporny patent, a dopiero w następnej kolejności wnosi o naprawienie szkody.

32 EBC uważa, że Sąd nie jest właściwy do orzekania w przedmiocie skargi o naruszenie. Utrzymuje on, że właściwe do stwierdzenia, że sporny patent został naruszony, są wyłącznie sądy krajowe.

33 EBC jest zdania, że aby uznać skargę za dopuszczalną, Sąd byłby zmuszony do przyznania sobie jurysdykcji wyłącznej przysługującej sądom krajowym na mocy ich poszczególnych praw krajowych dotyczących naruszeń patentów, co byłoby sprzeczne z KPE, zgodnie z którą spory w zakresie patentów europejskich podlegają krajowym sądom umawiających się państw.

34 Na poparcie tej tezy EBC podnosi, że po wydaniu patentu europejskiego i uznaniu go przez wyznaczone państwa powstaje wiązka niezależnych patentów krajowych. Zatem w opinii EBC zarówno skutki patentów na swym terytorium, jak i stosowane reguły proceduralne w przypadku sporu określa prawo każdego państwa. Zdaniem EBC, biorąc pod uwagę, że kwestia naruszenia jest regulowana wyłącznie prawem krajowym, Sąd nie jest właściwy do jej rozstrzygnięcia.

35 EBC podkreśla, że w dziedzinie patentów ustawodawstwo krajowe każdego państwa członkowskiego:

- przewiduje różne przesłanki przyznania patentowi ochrony krajowej;

- nadaje niektórym sądom, często wyspecjalizowanym, wyłączną właściwość do rozpatrywania spraw o naruszenie i unieważnienie patentów;

- przewiduje zróżnicowane zasady proceduralne, w tym w szczególności ograniczenia co do legitymacji czynnej;

- przewiduje zróżnicowane przesłanki niezbędne do przyznania odszkodowania;

- przewiduje zróżnicowane terminy przedawnienia dla uzyskania odszkodowania, jak również dla powództwa o naruszenie.

36 EBC utrzymuje, że nic nie stoi na przeszkodzie temu, by skarżąca wniosła sprawę do właściwych sądów krajowych w celu wydania przez nie orzeczenia w przedmiocie istnienia zarzucanych naruszeń. EBC zwraca uwagę, że zgodnie z art. 35 ust. 2 statutu EBC spory pomiędzy EBC i wszelkimi innymi osobami rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta zostanie przyznana Trybunałowi Sprawiedliwości.

37 Skarżąca podnosi w pierwszej kolejności, że Sąd jest właściwy do orzekania w przedmiocie skargi zgodnie z połączonymi przepisami art. 235 WE i 288 akapit drugi WE, które przyznają sądowi wspólnotowemu właściwość do rozstrzygania sporów dotyczących naprawienia przez Wspólnotę, zgodnie z zasadami ogólnymi, wspólnymi dla praw państw członkowskich, szkód wyrządzonych przez instytucje wspólnotowe z tytułu odpowiedzialności pozaumownej. Skarżąca zwraca uwagę, że EBC jest instytucją wspólnotową i że art. 288 akapit trzeci WE stanowi wyraźnie, że Wspólnota winna naprawić szkody wyrządzone przez EBC lub jego pracowników przy wykonywaniu ich funkcji.

38 Skarżąca uważa, że właściwość Sądu regulowana jest wyłącznie traktatem i nie może wynikać z żadnego przepisu krajowego lub wspólnotowego prawa pochodnego. Skarżąca kwestionuje w szczególności to, że właściwość Sądu mogłaby być regulowana rozporządzeniem Rady WE nr 44/2001 z dnia 22 grudnia 2000 r. w sprawie jurysdykcji i uznawania orzeczeń sądowych oraz ich wykonywania w sprawach cywilnych i handlowych (Dz.U. L 12, str. 1) (rozporządzenie określające właściwość sądów krajowych w sprawach cywilnych i handlowych).

39 Skarżąca podkreśla w szczególności, że art. 67 rozporządzenia nr 44/2001 wyklucza jego stosowanie do jurysdykcji przyznanej aktami prawa wspólnotowego takimi jak traktat.

40 Skarżąca uważa natomiast, że rozporządzenie nr 44/2001 reguluje właściwość sądów krajowych w dziedzinie naruszenia patentów. Zasadniczo właściwe są sądy państwa członkowskiego, na terytorium którego strona pozwana ma miejsce zamieszkania lub siedzibę, nawet jeśli naruszenia dokonano na terytorium innego państwa.

- 41 Skarżąca uważa również, że zgodnie z art. 27 rozporządzenia nr 44/2001 sąd, przed którym w pierwszej kolejności wytoczono powództwo w celu rozstrzygnięcia sporu pomiędzy dwiema stronami dotyczącego naruszenia patentu, posiada jurysdykcję wyłączną do rozstrzygania każdego sporu o naruszenie pomiędzy tymi samymi stronami i dotyczącego tego samego patentu.
- 42 Skarżąca podnosi ponadto, że orzecznictwo potwierdziło, iż sądy państwa, na terenie którego dokonano wpisu patentu do rejestru, posiadają jurysdykcję wyłączną jedynie w przedmiocie sporów dotyczących ważności samego patentu lub istnienia jego zgłoszenia lub jego wpisu do rejestru (wyrok Trybunału z dnia 15 listopada 1983 r. w sprawie 288/82 Duijnstee, Rec. str. 3663, pkt 22). Zatem twierdzenie EBC, zgodnie z którym sądy każdego odnośnego państwa posiadają jurysdykcję wyłączną do orzekania w sprawach o naruszenie spornego patentu na ich terytorium zgodnie z ich poszczególnymi prawami krajowymi, jest błędne.
- 43 Skarżąca wyjaśnia ponadto, że liczne konwencje międzynarodowe przewidują, iż naruszenie patentu jest naruszeniem o charakterze cywilnoprawnym, za które należy zapłacić tytułem naprawienia szkody odszkodowanie i że zasada ta została faktycznie przyjęta przez największe mocarstwa handlowe i stanowi cel działań podejmowanych przez Światową Organizację Handlu (WTO). W opinii skarżącej jest to więc zarazem podstawowa zasada prawa wspólnotowego i praw krajowych. Wobec tego skarżąca wyjaśnia, że Wspólnota jest członkiem WTO od dnia 1 stycznia 1955 r. i że z tego względu zobowiązana jest przestrzegać postanowień Porozumienia w sprawie handlowych aspektów praw własności intelektualnej (zwanego dalej „TRIPS”). Skarżąca podnosi, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem postanowienia międzynarodowych porozumień zawartych przez Unię Europejską, takich jak TRIPS, stanowią integralną część prawnej struktury wspólnotowej (wyrok Trybunału z dnia 30 kwietnia 1974 r. w sprawie 181/73 Haegeman, Rec. str. 449). Skarżąca utrzymuje, że w każdym razie państwa członkowskie Unii Europejskiej są również członkami WTO i że TRIPS jest dla nich wiążące. Zasady w nim zawarte wchodzą zatem w skład każdego z krajowych ustawodawstw państw członkowskich.

44 Skarżąca twierdzi w tym zakresie, że wskazana przez EBC trudność, jaką sprawiłoby Sądowi stosowanie wielu ustawodawstw krajowych w celu zweryfikowania, czy EBC naruszył sporny patent, nie jest istotna w niniejszej sprawie. Skarżąca uważa, że okoliczność, iż Sąd winien zbadać i zastosować ustawodawstwa krajowe, w niczym nie narusza jego właściwości. Skarżąca uważa bowiem, że zgodnie z orzecznictwem (wyroki Trybunału z dnia 8 października 1986 r. w sprawach połączonych 169/83 i 136/84 Leussink i in. przeciwko Komisji, Rec. str. 2801, i z dnia 27 marca 1990 r. w sprawie C-308/87 Grifoni przeciwko Komisji, Rec. str. I-1203) naruszenia zobowiązań ustanowionych w prawie krajowym pociągają za sobą odpowiedzialność instytucji wspólnotowych z tytułu szkód wyrządzonych podmiotom prawa i że Sąd jest właściwy do orzekania w tym przedmiocie.

45 Skarżąca utrzymuje również, że zgodnie z art. 288 WE prawem stosowanym w przypadku powództw odnoszących się do szkód wyrządzonych przez instytucje wspólnotowe jest prawo wynikające ze wspólnych dla państw członkowskich zasad prawnych. Co za tym idzie, uwagi przedstawione przez EBC w odniesieniu do różnic pomiędzy prawami krajowymi w przedmiocie obliczania odszkodowania w przypadku naruszenia patentu są, zdaniem skarżącej, niewłaściwe.

46 Skarżąca twierdzi, że nie jest zobowiązana do wyczerpania wszystkich środków przewidzianych w procedurach krajowych przed wniesieniem niniejszej skargi. Podnosi ona, że orzecznictwo przywołane przez EBC na poparcie tej tezy dotyczy spraw, w których państwa członkowskie nieprawidłowo stosują i transponują prawo wspólnotowe. Zdaniem skarżącej kwestia tego, czy strona skarżąca winna wyczerpać krajowe środki proceduralne przeciwko samemu państwu członkowskiemu przed wystąpieniem ze skargą o odszkodowanie przeciwko Wspólnocie, powstaje wyłącznie w takich okolicznościach. Tymczasem skarżąca podnosi, że w niniejszej sprawie nie stwierdzono, że państwo członkowskie dopuściło się uchybienia, a jedynym odpowiedzialnym za rozpatrywane naruszenie jest EBC.

47 Podobnie skarżąca podkreśla, że propozycja przedstawiona przez EBC, zgodnie z którą należałoby wszcząć postępowania równocześnie przed sądami wielu państw członkowskich, mogłaby wywołać komplikacje, spowodować zbędne koszty

i nieuzasadnione opóźnienia z powodu trudności wywołanych rozporządzeniem nr 44/2001 dotyczącym wykonywania konkurencyjnych jurysdykcji. Z tego powodu Wspólnota uchybiłaby swym zobowiązaniom wynikającym z art. 41 TRIPS, który wymaga, by procedury dotyczące dochodzenia i egzekwowania praw własności intelektualnej były sprawiedliwe i nie wywoływały niepotrzebnych komplikacji i nieuzasadnionych opóźnień.

48 Skarżąca podnosi ponadto, że gdyby wniosła równocześnie sprawy do sądów krajowych, pociągnęłoby to za sobą ryzyko przedawnienia wniesionej do Sądu skargi o odszkodowanie.

49 Skarżąca uważa wreszcie, że Sąd jest właściwy do stwierdzenia, że EBC naruszył sporny patent, ponieważ skutek takiego uznania jest równoznaczny ze stwierdzeniem przez Sąd odpowiedzialności Wspólnoty w przedmiocie zapłaty odszkodowania. Możliwość takiego stwierdzenia daje Sądowi art. 288 WE. Skarżąca ocenia ponadto, że orzecznictwo wyraźnie przyznaje Sądowi uprawnienia do wydawania deklaratoryjnych orzeczeń sądowych w sprawach o odszkodowanie, gdy obliczenie przyznanego odszkodowania nie było do tej pory możliwe lub w przypadku istnienia potencjalnego odszkodowania w przyszłości (wyrok Trybunału z dnia 2 czerwca 1976 r. w sprawach połączonych od 56/74 do 60/74 Kampffmeyer przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. 711). Skarżąca uważa wreszcie, że w przypadku naruszenia patentu Wspólnota zobowiązana jest na mocy TRIPS do wydania „deklaratoryjnego orzeczenia sądowego” oraz przyznania „stosownego odszkodowania”.

Ocena Sądu

50 Na wstępie należy podnieść, że Sąd może wykonywać wyłącznie te kompetencje, które zostały mu przyznane na mocy prawa wspólnotowego. Zasada ta wynika

z art. 7 WE, zgodnie z którym sąd wspólnotowy winien działać w granicach uprawnień przyznanych mu traktatem. Artykuł 220 WE stanowi również, że Trybunał i Sąd, każdy w zakresie swojej właściwości, czuwają nad poszanowaniem prawa w wykładni i stosowaniu traktatu.

51 W przypadku braku takiego przyznanego uprawnienia Sąd nie może orzekać w przedmiocie sporu bez rozszerzenia swej właściwości sądowej na spory, których stroną jest Wspólnota i które zgodnie z art. 240 WE podlegają jurysdykcji sądów krajowych (zob. podobnie wyrok Trybunału z dnia 21 maja 1987 r. w sprawach połączonych od 133/85 do 136/85 Rau i in., Rec. str. 2289, pkt 10; postanowienia Sądu z dnia 3 października 1997 r. w sprawie T-186/96 Mutual Aid Administration Services przeciwko Komisji, Rec. str. II-1633, pkt 47; z dnia 12 grudnia 2005 r. w sprawie T-360/05 Natexis Banques Populaires przeciwko RoboBAT, niepublikowane w Zbiorze, pkt 12, i z dnia 26 stycznia 2007 r. w sprawie T-91/06 Theofilopoulos przeciwko Komisji, niepublikowane w Zbiorze, pkt 16). Artykuł 35 ust. 2 statutu EBC również przewiduje, że spory pomiędzy EBC a innymi stronami rozstrzygają właściwe sądy krajowe, chyba że właściwość ta zostanie przyznana Trybunałowi.

52 W niniejszej sprawie skarżąca żąda, by Sąd sam stwierdził, że EBC dopuścił się naruszenia przysługujących jej różnych patentów krajowych.

53 Patent europejski, jak wskazuje EBC, to w rzeczywistości zbiór identycznych patentów krajowych udzielonych przez każdy kraj wyznaczony w zgłoszeniu przez zgłaszającego patent. Artykuł 2 KPE i art. 64 ust. 1 KPE stanowią w tym względzie, że w każdym państwie wyznaczonym przez zgłaszającego patent europejski wywołuje ten sam skutek prawny i podlega tam tym samym warunkom co patent krajowy. Artykuł 64 ust. 3 KPE stanowi również, że każde naruszenie patentu europejskiego rozpatruje się zgodnie z ustawodawstwem krajowym.

- 54 Zarzucając zatem EBC naruszenie spornego patentu w dziewięciu krajach, w stosunku do których został on udzielony, skarżąca zarzuca EBC naruszenie dziewięciu patentów krajowych.
- 55 Prawo każdego z dziewięciu odnośnych państw zabrania osobom trzecim stosowania wynalazków objętych patentem bez zgody właściciela i zezwala temu ostatniemu na sprzeciwianie się takiemu stosowaniu przed sądami. EBC nie kwestionuje swego obowiązku przestrzegania norm dotyczących patentów obowiązujących w odnośnych państwach i przyznaje, że skarżąca mogłaby wnieść do sądów krajowych skierowane przeciwko niemu powództwo o naruszenie.
- 56 Natomiast żaden przepis prawa wspólnotowego nie przyznaje Sądowi właściwości do orzekania w przedmiocie naruszenia patentów. Skarga o naruszenie patentów nie figuruje wśród środków prawnych objętych jurysdykcją wspólnotową na mocy art. 220–241 WE.
- 57 Ponadto krajowe prawo patentowe, w przeciwieństwie do innych praw własności intelektualnej, takich jak krajowe prawo o znakach towarowych, nie zostało poddane żadnej harmonizacji wspólnotowej. W dziedzinie, w której Wspólnota nie ustanowiła jeszcze przepisów, a co za tym idzie, która podlega właściwości państw członkowskich, ochrona niektórych praw własności intelektualnej, takich jak patenty, oraz środki podjęte w tym celu przez organy sądowe nie podlegają prawu wspólnotowemu (wyrok Trybunału z dnia 14 grudnia 2000 r. w sprawach połączonych C-300/98 i C-392/98 Dior i in., Rec. str. I-11307, pkt 48).
- 58 Skarżąca uważa niemniej, że połączone przepisy art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE pozwalają Sądowi dokonać każdego stwierdzenia koniecznego do ustalenia, czy instytucja wspólnotowa popełniła czyn niedozwolony, za który Wspólnota

ponosi odpowiedzialność, bez ograniczeń w przedmiocie krajowych norm, których naruszenie może zostać stwierdzone, i w przedmiocie przeprowadzanej w tym celu oceny dotyczącej prawa krajowego.

59 Skarżąca uważa zatem, że skoro naruszenie praw objęte jest zakresem odpowiedzialności pozaumownej, to Sąd winien w każdym przypadku móc określić, czy miało ono rzeczywiście miejsce. Wyroki w ww. sprawach *Leussink i in.* przeciwko Komisji oraz *Grifoni* przeciwko Komisji wykazały, że sąd wspólnotowy jest właściwy do rozpatrywania skarg z tytułu odpowiedzialności za szkody spowodowane naruszeniem przez instytucje wspólnotowe obowiązków ustanowionych w prawie krajowym, takich jak obowiązek poszanowania istniejących patentów.

60 Teza skarżącej nie może jednak zostać przyjęta.

61 Po pierwsze, skarżąca nie wzięła pod uwagę, że wniosła skargę o naruszenie praw, która jest konceptualnie odmienna od wniesionej przez nią również skargi z tytułu odpowiedzialności pozaumownej. Sąd winien bezwzględnie rozpatrzyć skargę o naruszenie jako niezależną skargę w oparciu o normy znajdujące zastosowanie do skarg podlegających właściwości sądów wspólnotowych.

62 Po drugie, konsekwencją tezy skarżącej byłoby to, że Sąd musiałby orzekać w przedmiocie każdej kwestii podlegającej prawu krajowemu, o ile czyniłby to w celu rozstrzygnięcia, w ramach skargi o odszkodowanie, czy dana instytucja wspólnotowa popełniła czyn niedozwolony. W ten sposób Sąd orzekałby w sprawach wykraczających poza jego właściwość, przejmując kompetencje leżące wyłącznie w gestii sądu krajowego. Tymczasem rozpatrywanie zarzucanego naruszenia ustawodawstwa

krajowego jako kwestii prawnej zakładającej nieograniczoną kontrolę prawną nie należy do Sądu, ponieważ obowiązek takiej kontroli ciąży wyłącznie na organach krajowych (zob. podobnie wyrok Sądu z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie T-139/99 AICS przeciwko Parlamentowi, Rec. str. II-2849, pkt 40, podtrzymany postanowieniem Trybunału z dnia 21 czerwca 2001 r. w sprawie C-330/00 P AICS przeciwko Parlamentowi, Rec. str. I-4809).

63 Skarżąca nie może powoływać się na orzecznictwo, które przytacza na poparcie swych argumentów.

64 W przedmiocie ww. wyroku w sprawie Leussink przeciwko Komisji, dotyczącej skargi o odszkodowanie wniesionej przez urzędnika Komisji rannego w wypadku drogowym w Niemczech podczas podróży służbowej, podróżującego samochodem Komisji prowadzonym przez kierowcę tej instytucji, należy podkreślić, że w przeciwieństwie do tego, co utrzymuje skarżąca, wyrok, o którym mowa, w żaden sposób nie stwierdza, że sąd wspólnotowy jest właściwy do ustalenia, czy instytucja wspólnotowa naruszyła prawo krajowe. Przeciwnie, Trybunał, który orzekł na niekorzyść Komisji, wyraźnie wykluczył możliwość zbadania jej odpowiedzialności w tej sprawie na gruncie prawa krajowego (pkt 15 wyroku).

65 W przedmiocie wyroku w sprawie Grifoni przeciwko Komisji, dotyczącej skargi o odszkodowanie wniesionej przez przedsiębiorcę, który uległ wypadkowi w czasie przeprowadzania kontroli dachu budynku Komisji w Isprze (Włochy) z zamiarem przeprowadzenia prac konserwacyjnych, należy wskazać, że — w przeciwieństwie do tego, co twierdzi skarżąca — Trybunał sam nie rozpatrywał zgodności zarzucanego Komisji zachowania z odpowiednimi normami krajowymi, tj. zaniechania wprowadzenia środków bezpieczeństwa wymaganych prawem państwa, w którym znajduje się budynek. Naruszenie przez Komisję krajowych norm zapobiegania wypadkom zostało bowiem stwierdzone wcześniej przez organ krajowy kompetentny w zakresie weryfikacji przestrzegania rzeczonych norm, który ustalił, że Komisja nie podjęła żadnego środka zapobiegawczego (opinia rzecznika generalnego

G. Tesaura, w sprawie Grifoni przeciwko Komisji, Rec. str. I-1203, pkt 26). W tych okolicznościach Trybunał uznał, że zaniedbanie Komisji, która nie dołożyła staranności w zakresie środków bezpieczeństwa koniecznych dla zapobiegania wypadkom, zostało wykazane i stanowiło czyn niedozwolony, za który Komisja może ponosić odpowiedzialność (pkt 13 i 14 wyroku), w przypadku gdy zaistniały inne niezbędne przesłanki odpowiedzialności wspólnotowej, a mianowicie rzeczywiste wystąpienie szkody oraz istnienie związku przyczynowego między tą szkodą a bezprawnym zachowaniem zarzucanym tej instytucji. Jest to jednak sytuacja odmienna do sytuacji w niniejszej sprawie, gdzie właściwe sądy krajowe nie stwierdziły naruszenia poszczególnych patentów krajowych przez EBC.

66 Sąd zajął podobne stanowisko w dwóch sprawach zakończonych odpowiednio, ww. wyrokiem z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie AICS przeciwko Parlamentowi i wyrokiem z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie T-365/00 AICS przeciwko Parlamentowi, Rec. str. II-2719, które obie dotyczą udzielenia przez Parlament zamówienia publicznego na przewóz osób związanych z tą instytucją nieoznakowanymi pojazdami z kierowcami w Strasburgu. Jeden z dwóch oferentów, których oferta została odrzucona, wniósł skargę o stwierdzenie nieważności nielegalnej, jak uważał, decyzji Parlamentu oraz skargę o odszkodowanie przeciwko rzeczonyj instytucji. W ramach skargi o stwierdzenie nieważności skarżący podnosił, że umowa ostatecznie podpisana między Parlamentem a przedsiębiorstwem, którego kandydaturę przyjęto, naruszała francuskie przepisy dotyczące usług taksówkowych. Wyżej wymienionym wyrokiem z dnia 6 lipca 2000 r. w sprawie AICS przeciwko Parlamentowi Sąd oddalił wnioski o stwierdzenie nieważności i o odszkodowanie uzasadniając, że skarżący nie wykazał, iż Parlament popełnił oczywisty błąd w swej wykładni ustawodawstwa francuskiego (pkt 43). Natomiast w ww. wyroku z dnia 11 czerwca 2002 r. w sprawie AICS przeciwko Parlamentowi Sąd uwzględnił okoliczność, iż tribunal correctionnel w Strasburgu wydał w międzyczasie, w dniu 7 kwietnia 2000 r., wyrok, w którym orzekł, że wykładnia Parlamentu jest sprzeczna z przepisami francuskimi (pkt 65–71 wyroku). W konsekwencji Sąd stwierdził nieważność decyzji o udzieleniu zamówienia, oddalając jednocześnie wniosek o odszkodowanie z braku dowodu wystąpienia przywołanej szkody (pkt 79).

67 Należy dodatkowo uwzględnić przepis art. 138 KPE, zgodnie z którym patent europejski może zostać unieważniony na podstawie prawa umawiającego się państwa ze skutkiem na jego terytorium, oraz to, że art. 22 ust. 4 rozporządzenia nr 44/2001

przyznaje jurysdykcję wyłączną w sprawach, których przedmiotem jest ważność patentów, sądom państwa, na którego terytorium nastąpiła rejestracja, przy czym Trybunał wyjaśnił, że zasady dotyczące tej jurysdykcji wyłącznej znajdują zastosowanie niezależnie od tego, jakie są okoliczności proceduralne sprawy, w której podniesiona została kwestia ważności — zarówno w przypadku jej podniesienia przez powoda, jak i powołania się na nią w drodze zarzutu (zob. per analogiam wyrok Trybunału z dnia 13 lipca 2006 r. w sprawie C-4/03 GAT, Zb. Orz. str. I-6509, pkt 25).

68 W większości przypadków, w ramach powództwa o naruszenie, kwestia ważności patentu jest decydująca, ponieważ strona, której zarzucono naruszenie może „przypadkowo” podnieść nieważność patentu celem pozbawienia z mocą wsteczną właściciela patentu prawa, na które on się powołuje, doprowadzając w konsekwencji do oddalenia wytoczonego przeciwko sobie powództwa. Taka sytuacja zachodzi zresztą w niniejszej sprawie, ponieważ EBC wytoczył już powództwa o unieważnienie w sądach wszystkich państw, których dotyczy sporny patent.

69 Z okoliczności tej wynika, że patenty, których naruszenie stanowi czyn zarzucany EBC, mogą być nieważne, a zatem nieistniejące. W niniejszej sprawie takie ryzyko nie jest hipotetyczne, ponieważ wyrokiem z dnia 26 marca 2007 r. High Court of Justice orzekł, że sporny patent jest nieważny na jego terytorium.

70 Wreszcie Sąd nie może zakwestionować ważności praw własności przemysłowej bez uszczerbku dla zasady lojalnej współpracy, która powinna regulować stosunki pomiędzy państwami członkowskimi i instytucjami wspólnotowymi i która zgodnie z utrwalonym orzecznictwem nie tylko nakłada na państwa członkowskie obowiązek podjęcia właściwych działań w celu zapewnienia stosowania i skuteczności prawa wspólnotowego, lecz także nakłada na instytucje wspólnotowe wzajemny obowiązek lojalnej współpracy z państwami członkowskimi (postanowienie Trybunału z dnia 13 lipca 1990 r. w sprawie C-2/88 Zwartveld i in., Rec. str. I-3365, pkt 17, i wyrok Trybunału z dnia 16 października 2003 r. w sprawie C-339/00 Irlandia przeciwko Komisji, Rec. str. I-11757, pkt 71 i 72).

71 Ze względu na powyższe należy stwierdzić, że właściwość do stwierdzenia naruszenia krajowego patentu przysługuje sądom krajowym, a nie Sądowi. Skarga o naruszenie praw powinna zatem zostać oddalona jako niedopuszczalna ze względu na brak właściwości Sądu.

72 Wniosku tego nie może podważyć argument skarżącej, zgodnie z którym nie jest ona zobowiązana do wyczerpania procedur krajowych przed wniesieniem skargi o odszkodowanie do Sądu, ponieważ w niniejszej sprawie nie podniesiono zarzutu, że państwo członkowskie jest współodpowiedzialne za naruszenie. Twierdzi ona również, że okoliczność wniesienia spraw równocześnie do sądów wielu państw członkowskich mogłaby wywołać komplikacje i spowodować nieuzasadnione opóźnienia.

73 Po pierwsze, obowiązujący skarżącą wymóg równoczesnego wniesienia spraw do sądów krajowych celem dochodzenia swych praw podmiotowych nie wynika ze współodpowiedzialności władz państw członkowskich za domniemane naruszenie, lecz wyłącznie z tego, że Sąd nie jest właściwy do ustalenia, czy EBC naruszył patent krajowy.

74 Po drugie, komplikacje i opóźnienia, na które skarżąca może być narażona z powodu konieczności wszczęcia równoległych postępowań celem dochodzenia swych praw, są wyłącznie konsekwencją braku patentu na szczeblu wspólnotowym i wszyscy właściciele wynalazków chronionych różnymi patentami krajowymi we Wspólnocie znajdują się w podobnej sytuacji.

75 Wreszcie w przedmiocie argumentu skarżącej, zgodnie z którym skarga o odszkodowanie wniesiona do Sądu przeciwko EBC może ulec przedawnieniu ze względu na oczekiwanie na orzeczenia właściwych sądów krajowych, należy podnieść, że bieg terminu przedawnienia skargi z tytułu odpowiedzialności pozaumownej Wspólnoty

nie może się rozpocząć, o ile nie zaistniały wszystkie przesłanki obowiązku naprawienia szkody (wyrok Trybunału z dnia 27 stycznia 1982 r. w sprawach połączonych 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 i 5/81 Birra Wührer i in. przeciwko Radzie i Komisji, Rec. str. 85, pkt 10, i postanowienie Trybunału z dnia 18 lipca 2002 r. w sprawie C-136/01 P Autosalone Ispra dei Fratelli Rossi przeciwko Komisji, Rec. str. I-6565, pkt 30). W niniejszej sprawie bieg terminu przedawnienia skargi z tytułu odpowiedzialności Wspólnoty może się rozpocząć dopiero od chwili, gdy skarżąca uzyska od właściwych sądów krajowych stwierdzenie istnienia naruszenia, które zarzuca EBC.

W przedmiocie skargi o odszkodowanie

- ⁷⁶ Sąd uważa, że zgodnie z tym, co utrzymuje skarżąca, jest właściwy do orzekania w przedmiocie skargi o odszkodowanie zgodnie z połączonymi przepisami art. 235 WE i art. 288 akapit drugi WE, które przyznają sądowi wspólnotowemu właściwość do rozstrzygania sporów dotyczących naprawienia przez Wspólnotę szkód wyrządzonych przez instytucje wspólnotowe z tytułu odpowiedzialności pozaimownej. Artykuł 288 akapit trzeci stanowi, że Wspólnota winna naprawić szkody wyrządzone przez EBC.
- ⁷⁷ EBC podniósł również zarzut niedopuszczalności dotyczący skargi o odszkodowanie. Sąd uważa tymczasem, że skargę tę należy oddalić jako pozbawioną jakiegokolwiek podstawy prawnej.
- ⁷⁸ W tym zakresie EBC podnosi, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem prawo do odszkodowania uznaje się, gdy spełnione zostają trzy przesłanki, a mianowicie: naruszenie przez daną instytucję praw przyznanych jednostkom, rzeczywiste wystąpienie szkody i istnienie związku przyczynowego między popełnionym naruszeniem

a wyrządzoną szkodą. EBC dodaje, że jeśli niespełniona jest jedna z tych przesłanek, Sąd winien oddalić skargę w całości bez badania, czy zaistniały pozostałe przesłanki.

79 Zgodnie z art. 111 regulaminu jeżeli skarga jest w sposób oczywisty niedopuszczalna albo w sposób oczywisty pozbawiona podstawy prawnej, Sąd może, bez dalszych czynności procesowych, podjąć decyzję, wydając postanowienie z uzasadnieniem. W niniejszej sprawie Sąd uważa, że na podstawie akt sprawy jest poinformowany w sposób wystarczający i postanawia na mocy tego artykułu nie kontynuować postępowania.

80 Należy przypomnieć, że powstanie pozaumownej odpowiedzialności Wspólnoty w rozumieniu art. 288 akapit drugi WE z tytułu niezgodnego z prawem zachowania jej organów uzależnione jest od jednoczesnego spełnienia przesłanek, którymi są: bezprawność zachowania zarzucanego instytucjom, rzeczywiste wystąpienie szkody i istnienie związku przyczynowego między zachowaniem a wskazaną szkodą (wyrok Trybunału z dnia 29 września 1982 r. w sprawie 26/81 *Oleifici Mediterranei* przeciwko EWG, Rec. str. 3057, pkt 16; wyroki Sądu z dnia 11 lipca 1996 r. w sprawie T-175/94 *International Procurement Services* przeciwko Komisji, Rec. str. II-729, pkt 44, i z dnia 16 października 1996 r. w sprawie T-336/94 *Efisol* przeciwko Komisji, Rec. str. II-1343, pkt 30).

81 W niniejszej sprawie pierwsza z wymaganych przesłanek, a mianowicie bezprawność zachowania zarzucanego EBC polegająca na naruszeniu spornego patentu, nie została wykazana. Jak już wskazano, istnienie naruszenia winno być stwierdzone przez właściwe władze krajowe. Skarżąca nie przedstawiła żadnego dowodu w tym zakresie, wręcz przeciwnie, zażądała od Sądu, by on sam dokonał tego stwierdzenia. Tymczasem Sąd jest w stanie orzec, czy w przypadku rzeczonoego naruszenia powstaje odpowiedzialność Wspólnoty, jedynie na podstawie decyzji właściwego organu krajowego stwierdzającej istnienie naruszenia popełnionego przez EBC.

82 W tych okolicznościach należy stwierdzić, że skarga o odszkodowanie jest w sposób oczywisty pozbawiona jakiegokolwiek podstawy prawnej i w trybie art. 111 regulaminu winna być oddalona.

W przedmiocie kosztów

83 Zgodnie z art. 87 ust. 2 regulaminu kosztami zostaje obciążona, na żądanie strony przeciwnej, strona przegrywająca sprawę. Ponieważ skarżąca przegrała sprawę, należy — zgodnie z żądaniem EBC — obciążyć ją kosztami postępowania.

Z powyższych względów

SĄD (pierwsza izba)

postanawia, co następuje:

1) Skarga o naruszenie patentów zostaje odrzucona jako niedopuszczalna.

2) Skarga o odszkodowanie zostaje oddalona.

- 3) Document Security Systems, Inc. zostaje obciążona własnymi kosztami, a także kosztami Europejskiego Banku Centralnego.**

Sporządzono w Luksemburgu w dniu 5 września 2007 r.

Sekretarz

Prezes

E. Coulon

J.D. Cooke